

Igaz lelkiesség – Hogyan élünk Jézusért pillanatról pillanatra?

Francis Schaeffer könyvének „kivonata” (Ébredés Alapítvány, 2008) – erre vonatkoznak a másként nem jelzett utalások (a magyar fordítást helyenként pontosítottam az angol eredeti alapján).
A könyv tartalomjegyzékét ld. alább.

Tartalom

I. Jelenlegi szabadság a bűn kötelekeitől (1–7. fejezet)

II. Jelenlegi szabadság a bűn kötelekeinek következményeitől (8–12. fejezet)

III. Lényegi gyógyulás az egyházban/gyülekezetben (13. fejezet)

Schaeffer volt a **20. század** általam ismert egyik **legnagyobb** (keresztény) **gondolkodója**. Ezt nemcsak a jelen könyve igazolja (melyet az Előszót író Charles Colson [a Prison Fellowship nevű nemzetközi börtönmissziós szervezet alapítója] Schaeffer 2 legfontosabb könyve egyikének tartott), hanem *A keresztény élet négy alappillére* c. rövid írása is (Harmat, 2020), melynek „kivonatában” (hivo.hu/FS4Akv.htm) felsoroltam magyarul megjelent műveit és angol megfelelőiket (két könyvéből film is készült). *Igaz lelkiesség* c. könyvében fogalmazza meg a legrészletesebben a keresztény élet lényegét, efelől megközelítve az evangéliumot.

I. Jelenlegi szabadság a bűn kötelekeitől (1–7. fejezet)

1. „Lehetetlen keresztény életet élni vagy bármit is tudni az igaz lelkiességről anélkül, hogy az ember keresztény ne volna” – kezdi Schaeffer az 1. fejezetet („A Törvény és a szeretet törvénye”). Miként a fizikai születés, úgy a lelki is minden embernél egyformán történik – ahogy Jézus mondta: „*senki sem mehet az Atyához, csakis én általam*” (Jn 14,6). Erkölcsi bűnösségünkötől – mely elválaszt minket a végtelen és személyes, szent Istentől – egyedül Jézus Krisztusnak a történelemben (a térben és időben) helyettünk önként elszenvedett keresztihalála tud megszabadítani bennünket. Ehhez részünkről semmire nincs szükség; csupán hinnünk kell Őbenne, aki így igaznak nyilvánít, újjászüli, és a családjába, közösségébe von minket. Ez a hit magában foglal **két meghajlást**: elismerem a Teremtővel szemben, hogy Tőle függő teremtmény vagyok, és azt is, hogy bűnös vagyok, ezért a szabadítására, Krisztus váltságára van szükségem.

2. **A születés egyszerre az életünk legfontosabb és legkevésbé fontos része**: miután megtörtént, már az a lényeg, *hogyan éljük* az életünket, nem pedig az, hogy miként kezdtük meg azt. A keresztények hajlamosak beleesni vagy a törvényeskedés, vagy a törvényellenesség szélsőségébe. A korlátok, parancsok, tilalmak szükségese (még a Róma 14 is sok feltétlen tilalmat tartalmaz), de nem üdvözítenek; nem is tudjuk tökéletesen megtartani őket. Általában külsőségekre vonatkoznak, ám az igazi lelkiesség belső dolog, amint a tízparancsolat utolsó, irigy kívánságot tiltó parancsa is mutatja – ezt szegjük meg először (mint Pál is: Róm 7,7-8; vö. Mt 15,19). Ennek pozitív oldala a szeretet mindent magában foglaló törvénye, ami szintén belső dolog: szeretnünk kell Istent teljes szívünkkel, lelkünkkel, elménkből – és felebarátunkat, mint magunkat (Mt 22,37-40). Ez azt jelenti, hogy nem kívánunk olyat, ami nem jó Isten szerint vagy a felebarátunknak. Kívánságaink helyességét/bűnösségét így mérhetjük le: Szeretjük-e Istent annyira, hogy az megelégedettséget nyújtson nekünk – az embereket pedig annyira, hogy ne legyünk rájuk irigyek (a veszteségük helyett a javukat, boldogulásukat vágyjuk)? Más szóval: hálát tudunk-e adni *mindenért* (Ef 5,20; 1Thessz 5,18; Fil 4,6), abban a meggyőződésben, hogy csakugyan „*minden javunkra szolgál*” (Róm 8,28), mennyei Atyánk valóban jó, gondoskodik rólunk, és jogában áll tetszése szerinti helyre tenni minket a rossz elleni harcban, mely a bűnbeesés óta folyik a látható és láthatatlan világban?

3. Természetes hajlamunk és kívánságunk, hogy **magunkat helyezzük a világegyetem középpontjába**. Ez volt az ősbűn lényege is („*olyanok lesztek, mint Isten*”; 1Móz 3,5). Ezzel szembeszállva meg kell tagadnunk magunkat, naponként felvéve keresztünket és meghalva a kapcsolatainkban is. Ehhez nézőpontot kell váltanunk, Isten (eljövendő) országa/királysága és uralma, természetfölötti hatalma és mindenekelőtt Krisztus halála felől nézve a dolgokat – ez utóbbi volt a középpontban Jézus megdicsőülése hegyén is, ahol Ő erről beszélgetett a megjelenő Mózesrel és Illéssel

(miközben nem álltak le az órák; mindez a térben és időben, a történelemben ment végbe; Lk 9,20-31). Fontos itt a sorrend: **elvetetés, megöletés, feltámadás** (22. v.). Ezeket kell átélnünk Jézus nyomdokain járva – szemben a vágyunkkal, hogy a világ elfogadjon minket, s Isten helyét vegyük át, a középpontba kerülve. „Ha arra használjuk értelmi képességeinket, hogy abban a világban vívjunk ki magunknak tiszteletet, amelyik Teremtője ellen lázad, akkor máris elbuktunk. De ez igaz ránk akkor is, ha tudatlanságunk következtében jutunk el ide” (59. o.). „Egyrésztől léteznek azok, akik azt hiszik, hogy Ők Isten királyságát építik, miközben éppen a »saját királyságukat« építgetik. Másfelől vannak azok, akik azért imádkoznak, hogy Isten építse általuk az Ő királyságát, és örömet leljen abban, ahogy őket használja ebben” (ld. az alábbi 5. pontot és a II. részt is).

4. Nemcsak **az elvetett és megöletett Jézussal azonosulunk** (egyestülünk) hit által, hanem **a feltámadttal is** – aki halat evett a tanítványai szeme láttára (Lk 24,43), felismerhető testben jelent meg nekik többször, majd fölemelkedett a felhők közé (ApCsel 1,9); később megjelent Pálnak, és héberül társalgott vele (ApCsel 26,14). Ő írja: „*Krisztussal együtt megfeszítettem. Többé pedig nem én élek, hanem Krisztus él bennem; amely életet pedig most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem, és önmagát adta értem*” (Gal 2,20; új Károli). „*Ezért tehát ti is azt tartsátok magatokról, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek a Krisztus Jézusban*” (Róm 6,11). Úgy kell élnünk, mintha meghalva és feltámadva megjártuk volna a mennyet, mint Pál (2Kor 12,2-4): utána minden más színben tűnik fel! Ahogy Krisztus az Atya jelenlétében él, úgy nekünk is ott kell élnünk. Arra hívtattunk el, hogy hit által megdicsőült teremtmények legyünk.

5. A minap, ötödik unokám születésekor (amely nap egybeesett keresztapám halálával) hasított belém elemi erővel a felismerés, hogy **mekkora ajándék is az élet**, milyen nagy kegyelem, mekkora lehetőség a mi végtelenül jó, szerető Atyántól! Amilyen nyilvánvaló, hogy fizikai élet nélkül semmit sem tehetünk, a Biblia alapján ugyanolyan nyilvánvaló, hogy **semmi jót/értelmet nem tehetünk a lelki újjászületés nélkül** (Krisztus nélkül, Jn 15,5) – és mindkét életet Istentől kapjuk ajándékba, melynek következtében aktív részesévé válhatunk tervének! Hogyan? Nem csupán jogilag, Isten szemében igazultunk meg hit által, hanem maga a megdicsőült Krisztus cselekszik általunk, bennünk (Lelke által) – szintén hit által. Isten kezdeményezésére a helyes reakción az „aktív passzivitás” vagy „**cselekvő tétlenség**”, melyre jó példa Mária, aki az angyal bejelentésére nem mondott nemet, nem is akarta a maga erejéből szüzen megszülni Jézust, hanem így szólt: „*Ime, az Úr szolgálóleánya: történjék velem a te beszéded szerint!*” (Lk 1,38) Krisztus termi bennünk is a gyümölcsöt, miközben pillanatról pillanatra Benne bízunk, nem a magunk erejében. Így lehetünk mindnyájan az Ő menyasszonya(i), a Bárány menyegzőjére készülve (Jel 19,7-9). Mindez távolról sem jelent télenkedést; a Schaeffer házaspár igen aktív életet élt, Edith a *L'Abri-Közösség* c. könyvében (2020, 66. o.) ír arról a gyakorlatukról, hogy többgyermekes szülőkként az este 11 és hajnali 2 közötti csendes órákban írták az anyagaikat.

6. Ehhez a **gyakorlatban is a természetfeletti világban kell élnünk**. Nincs más világ, de sokszor keresztényként is „a hitetlen ember székében ülünk”, mintha nem létezne vagy nem állna rendelkezésünkre Isten természetfölötti ereje. Így csak pszichológia, szociológia, antropológia marad a kereszténységünkötől; csupán a test cselekedeteit visszük véghez; magunkat helyezzük a világ közepére; csak megjártassuk a keresztény életet, pusztán játékból háborúzva, miközben semmi közünk a valós harchoz; Isten nem becsüli fegyvereinket, mert azok nem Neki adják a dicsőséget, hanem meglopják Őt attól. Ez a természetfölötti valóság itt van körülöttünk, csak általában nem látjuk, mint Elizeus szolgálója az angyali sereget (2Kor 6,16k). Mi hát a szerepünk a tényleges harcban? Nemcsak Isten lát minket, hanem az angyalok is. „Az, hogy mi megéljük-e kereszténységünket vagy sem, ok-okozati kapcsolatban áll a magasságokban zajló igazi csatával” (108. o.). Így volt ez Jób esetében (Jób 1,9-12; 2,3-6), és így van a miénkben is (ld. Jel 12,10; 1Kor 4,9; 11,10; Ef 6,12; 1Tim 5,21; 1Pt 1,12). **(Edith Schaeffer mondja a szenvedésről** szólva, hogy [épp az imént írtak miatt] a legerőtelenebb, legelesettebb pillanataink lehetnek talán életünkben a legfontosabbak, amikor Isten kegyelméből a legjobban mutathatjuk fel Krisztus diadalának a mi egyedi helyzetünkre is elégséges voltát. Isten nem egyszer s mindenkorra, hanem „cseppenként” adja az erőt [mintha infúziót kapnánk], amely mindig éppen csak az adott nehézség/szenvedés legyőzésére elegendő – nehogy elbizzuk magunkat [mindig ez a legnagyobb veszély, amikor az isteni erőt tapasztaljuk, ld. 2Kor 4,7];

labriideaslibrary.org/ideaslibrarydatabase/Edith-Schaeffer [Affliction 3.] „Pál azt mondja [az 1Kor 2,4-ben], hogy a Lélek erejének – a bennünk munkálkodó, feltámadt, megdicsőült Krisztusnak – meg kell nyilvánulnia, ha az evangélium hirdettetik az embereknek”. „Mi – itt és most – [drogok és zenés meditáció] nélkül is megismerhetjük a természetfeletti dolgok valóságát”, nyitva hagyva értelmünk ajtaját is (109–10. o.). Ezt a természetfeletti életet azért is meg kell élnünk a Szentlélek erejéből, hogy a minket figyelő világ meglássa és dicsőítse Urunkat (Mt 5,16; 1Pt 2,12). A mennyben erre már nem lesz lehetőségünk.

7. **Az üdvösség**, melyet Krisztus kereszthalála által kaptunk, **múltat, jelent és jövőt is jelent**: Ő megigazított, megszentel és meg fog dicsőíteni minket. A megigazulás egyszeri, nincsenek fokozatai, és a büntethetőséget törli el; a megszentelődés (általában hullámozó) folyamat, vannak fokozatai, és a keresztyén életben levő bűn erejét csökkenti. Schaeffer szerint keresztyénként is lehetséges hitetlenül, hűtlenül, tudatlanul az ördögnek gyümölcsöt teremni, lelki házasságtörőként neki „gyermeket szülni” – a Lélek gyümölcse helyett a test cselekedeteit teremni, ezzel megszorította vagy kioltva Őt (Gal 5,19-23; 1Thessz 5,19; 125–6. o.). A gyümölcssterméshez a megigazulás után is tudatosan kell élnünk. Amikor egy hívő elkezd a hit ilyen ismeretéből élni, gyakran mintha második megtérést tapasztalna. Schaeffer is így volt ezzel. Am ez nem valamiféle „második áldás”, ami tökéletessé tenné vagy külön osztályba sorolná a hívőt. A gyümölcsstermés elmaradásának oka nemcsak a tudatlanság lehet, hanem az is, ha csak ésszel fogadjuk el a tanítást, de nem azonosulunk vele, s a gyakorlatban semmit sem jelent nekünk. A megszentelődés sok tekintetben párhuzamos a megigazulással (annak pillanatról pillanatra való megélése): mindkettő az Istenbe és ígéreteibe vetett hit által történik, elismerve, hogy nem tudjuk magunkat megszabadítani, sem megjobbitani. „Az élet nem egyszer s mindenkorra megélt dolog, hanem pillanatok sorozata... Isten ígéreteiben ezért a jelen pillanatban, most kell hinnünk. Ha pedig elhittük..., alkalmazzuk is azokat... erre az egy pillanatra... Ez a »cselekvő tétlenség« gyakorlása” (130. o.). Ez a Völegényünk pillanatról pillanatra megélt kapcsolat a megszentelődés útja, ami sosem lehet gépies, receptszerű.

8. Ezt az utat és életet, a létező Istennel való, pillanatról pillanatra megélt kapcsolatot és az Ő természetfölötti erejébe is vetett hitet Schaeffer életrajzírója találóan nevezte **„egzisztenciális keresztyénységnek”** (ami nem tévesztendő össze az egzisztencializmussal), ld. C. Duriez: *An Authentic Life* (Egy hiteles élet, 2008, Előszó, 13. o.). Erre épült azután a házukba befogadott keresőkől kialakuló közösségük és későbbi mozgalmuk, a L’Abri (a menedék), melynek célját illetően Duriez idézi Schaeffer egyik levelét: „kicsiben bemutatni [a valóban létező Isten létezését és természetét]” (uo., 132. o.). E „csodák” sorozata révén induló és működő közösség lebilincselő történetét Edith Schaeffer beszéli el *L’Abri-közösség* c. könyvében (Harmat, 2020), hitelesen bemutatva, hogyan élték meg mindezt a gyakorlatban, lemondva sok tervükről és misszionáriusi fizetésükről, csupán Isten vezetésére és gondviselésére hagyatkozva – és hogyan vált a férje a mindenféle háterű keresőkkel folytatott beszélgetések révén igazán mély és hatékony (de persze nem tévedhetetlen) apológétává (215. o.).

II. Jelenlegi szabadság a bűn kötelekeinek következményeitől (8–12. fejezet)

1. A második részben (8–13. fej.) Schaeffer tágabb körben vizsgálja az igaz keresztyén életet. Először is az **önmagunktól való elszakítottóságunkat** tárgyalja. A bűn(beesés) következtében minden megromlott: elszakadtunk Istentől, másoktól és a minket körülvevő világtól is. E következményektől való megszabaduláshoz először is hinnünk és gyakorolnunk kell a fenti I. részben kifejtett igazságokat. Fontos **megszabadulnunk a lelkiismeret téves elemeitől** – egyrészt a tökéletesség igényétől (perfekcionizmus), ami John Wesley-nél a „második áldás” utáni tartós, büntelen tökéletességet jelentette, másoknál pedig egy pillanatnyi tökéletességet. Ha ezt az „ismert bűnre” korlátozzuk, akkor is félrevezető tant kapunk, mert számolni kell a tudatosság különböző szintjeivel, a tudatalattival vagy tudattalannal is (ami a jéghegyhez hasonlóan akár a nagyobbik részünk is lehet; vö. Jer 17,9). A kegyelem szövetsége alapján a bűnbeesés óta élünk, minden Krisztus kereszthalálán alapul, ezért egyetlen győzelmet sem tulajdoníthatunk magunknak és a tökéletességünknek, hanem csak Krisztus(é)nak; nem a *mi* megszentelődésünkről van szó, hanem az Ővéről – ellenkező esetben a büszkeség bűnébe esünk, ami rosszabb, mint az állítólag legyőzött bűnünk! Igaz, hogy naponta

vétkezünk gondolatban, szóban és cselekedetben, de ez nem lehet ürügy arra, hogy a bűnt félvállról vegyük – különösen az 1Kor 10,13 (és az 1Jn 5,3-4) fényében: „*Emberi erőt meghaladó kísértés még nem ért titeket. Isten pedig hűséges, és nem hagy titeket erőtlön felül kísérteni...*” Ehhez minden pillanatban Isten felé kell emelnünk a hit üres kezeit, elvéve az Ő ajándékait (136–40. o.). Szerintem Wesley más oldalról látta és próbálta megközelíteni az igazságot – és persze neki sem sikerült megtalálnia a tökéletes egyensúlyt (úgy is mondhatjuk, hogy egyoldalúan, sőt [veszélyesen] túlzóan fogalmazott), ld. hivo.hu/kt.html#wesley.

2. **Ha ezután újra megjelenik életünkben a bűn**, elbizonytalanodunk és megerőtlenedünk, elvesztve örömlenkedés és békeségünket, akkor is lehetséges a visszaút (ld. a tékozló fiú példázatát, Lk 15), de csakis a bűnünk bűnként való őszinte megvallásával, Krisztus vére alá helyezéssel (1Jn 1,4-9) – ez is a „cselekvő tétlenség” része. Ennek érdekében Urunk meg is fenýíthet minket (Zsid 12). Wesley – ha néha téves túlzásokba is esett – helyesen hangsúlyozta a keresztyén életnek ezt a szükséges tudatosságát (és a tökéletességre törekvés fontosságát), ami a protestáns tanításból sokszor hiányzik. Schaeffer másutt írja: „Krisztus így szól: »Ti azért legyetek tökéletesek, mint ahogy mennyei Atyátok tökéletes.« [Mt 5,48] Hogy mondhatna olyat egy tökéletes Isten, hogy »Csak nyugodtan vétkeztek egy kicsit«? Ez lehetetlen. A mérték Isten önnön tökéletessége... Egyfelől el kell utasítanunk minden olyan mértéket, amely kevesebb a tökéletességnél. A mértékeket nem önkényesen választjuk, azokat a szent és létező Isten határozta meg számunkra a Bibliában, és ezt nagyon komolyan kell vennünk. Nem felel meg semmi, ami kevesebb e mértékek teljességénél. Mind az egyéni, mind a közösségi életre igaz, hogy nem lehet cél a bűn minimális szintre csökkentése. A [törvényellenesség] mind elméletben, mind gyakorlatban helytelen és pusztító” (*Aki VAN*, 1996, 182. o.). A Biblia számtalan helyen ír a jóra, a „tökéletességre” törekvés fontosságáról, ld. pl. Róm 2,[7.10]; 6; 7,[12-22]; 8,[4-13]; 12–14. Vágyunk is kell a jóra (mindenekelőtt Istenre), beleértve a jutalmát is (ami szintén főként Ő maga; Zsid 11,6). El kell utasítanunk Kant tételét, mely szerint egy cselekedet csak akkor jó/helyes, ha pusztán az erkölcsi kötelességnek engedelmessé tetszik (D. Gooding és John Lennox: *Küzdelem az élet értelméért III.*, 2012, 97. o.). Krisztus áldozata természetesen minden bűnünkre elegendő (és sok bűnünk marad, amíg élünk); a belé vetett hit a tiszta lelkiismeret titka (valamint a szüntelen öröme, imádsága és hálaadás); 1Thessz 5,16-18). Ez persze nem lehet ok a könnyelmű, „tudatos” vétkezésre, a kegyelemmel való visszaélésre – vö. az I. részben a tudatosságról mondottakkal. Keresnünk kell a túl érzékeny és az érzéketlen lelkiismeret közti finom egyensúlyt (140–48. o.). Ez más szóval a szeretet és igazság egyensúly (Ef 4,15), mely Isten szeretetének tükröződése bennünk: Isten az általa nagyon is világosan látott hibáink/bűneink ellenére szeret minket (ahogy jó esetben mi is a szerelmünket/házastársunkat), miközben mindent megtesz azért, hogy szebbek, tisztábbak legyünk. Mi pedig hit által (egyszerűen elfogadva mindezt és megbízva Benne és Szavában, mindezek igaz voltában) visszonszerethetjük Őt.

3. **Szabadulnunk kell a gondolataink fogságából is**. Az ember (az állattól eltérően) a „fejében él”; minden lelki harc a belső, gondolati világunkban dől el. A gondolatokat követik, azokból fakadnak a tettek, így bizonyos értelemben (az erkölcsösség szempontjából) a gondolatok az elsődlegesek (Mt 12,34; 15,19; 5,21-30; vö. a 10. parancsolattal). Isten kísérletezés nélkül is ismeri a lehetőségeket, és a saját képmására teremtett embernek megadta a valódi értelem és az erkölcs ajándékát, a szeretet és szeretetlenség, a bűn és az engedelmisség közötti szabad választás, döntés képességét, annak minden következményével együtt. Így a gondolataink jó és rossz valóságot teremtenek, hasonlóan Isten alkotó tevékenységéhez. Ezt az alkotó gondolkodást abba sem tudjuk hagyni. A személy(iség)eknél és intézményeknél fontosabbak a gondolatok – az utóbbiakat kell ütköztetni. „Az igehirdetés... lángoló gondolatok továbbadása más embereknek – ahogy Isten nekünk a Szentírásban... kijelentette” őket (168. o.).

4. **A lélektani problémák lényegi gyógyulását** illetően fontos látnunk az értelem, akarat és érzelem összetevőit, de azt is, hogy az ember egységes egész. Ezért a bűn nem csupán jogi kérdés (Isten elleni lázadás), hanem a bűnnel önmagunkat is elválasztjuk magunktól: a bűn létünk gubójába zárt (állati vagy gépies) életre kárhoztat, melyben magunkon kívül semmiről sem tudhatunk (míg meg nem hajlunk Isten előtt). Am senki nem tud így élni; minduntalan kiütközik emberségünk, istenképességünk. „A bűneset óta... nem él olyan ember, aki lelkiileg teljesen kiegyensúlyozott lenne. A bűneset tönkretette bennünk az egységet, annak minden részletét” (176. o.). A világi pszichológia (egyes jó meglátásai ellenére) a

gondolatvilágban, az eredeti lázadás szintjén próbál gyógyítani; vagy az állatokhoz és gépekhez viszonyítva összetörtségünket, vagy egy „romantikus ugrásra” (a sötétebe való irracionális, vak ugrásra) felszólítva (mint Viktor Frankl vagy C.G. Jung, aki legalább az „Isten” szót használja, ha tartalmatlanul is), és megválaszolatlanul hagyva az alapkérdéseket – mintha a testi betegségünkkel orvos helyett autószerelőhöz fordulnánk. Van pszichológiai (nem valódi) büntudat/bűnösségérzet, és vannak pszichológiai problémák – akár a keresztény életben is. Ha a lehető legőszintebben kezeljük a felszín fölötti (tudatos) részt, „Isten azt az egészre vonatkoztatja. A Szentlélek pedig segít fokozatosan [mélyebbre látni] önmagunkban.” „A megmaradó büntudat... az elbukott ember nyomorúságának része. A történelmi bűnbeesésnek, az emberiség életének és a saját személyes múltunknak a következménye” (177–81. o.).

5. **A teljes ember lényegi gyógyulásához** látnunk kell, hogy „ha testileg, erkölcsileg, pszichológiailag nem nyugszunk bele abba, hogy sohasem érjük el a tökéletességet, akkor azt is elveszíthetjük, ami a miénk lehetne. A keresztény ember számára abban jelentkezik a veszély, hogy Istenné akar lenni... Néha mi tesszük ezt önmagunkkal, másszor a családunk teszi velünk.” Ha mégsem sikerül teljesítenünk e túlzott elvárásokat (melyekkel másoknál akarunk jobbak lenni), sokszor kétségbeesünk. „Bizonyos mértékben mindnyájunkra jellemző az, hogy az önteltség és a kétségbeesés között csapongunk.” Házaspárok „érzelgős vágyakat tápláltak: akár a szerelem, akár a testi érintkezés terén, de ha a házasságuk nem felelt meg a felsőbbrendűségük mércéjének, akkor mindent veszni hagytak... Krisztus eljövetele előtt nem gondolkodhatunk »mindent vagy semmit« alapon, mert így csak a semmit vesszük el.” Ez az élet összes területére érvényes. Ugyanakkor kevesebbre sem szabad számítanunk, „mint amit... megtehetünk mint istenképű, értelmes és normális emberek” (184–5. o.).

6. **„Az ember lázadásának egyik lelki oka a félelem”**, amely „általában három területen jelentkezik: félelem a személytelenségtől, a nemléttől és a haláltól. Mindhárom feloldja a végtelen és személyes Istenbe, az Ő képre való teremtettségre és a megváltásba és feltámadásba vetett keresztény hit. „Lelki-pszichológiai zavartság idején... arra van szükségünk, hogy egymást támogassuk a keresztény hit megélésében... Ez egészen más, mint a pszichológus helyzete, aki pipázgatva ül, és arra buzdítja a páciensét, hogy az terhelje rá a félelmeit. S mindezt tegye a pszichológus tekintélye és személyisége alapján, akinek egyébként szintén megvannak a maga gondolatai-bajai.” A **viszály és feszültség gyakori forrása** az emberi kapcsolatokban meglévő **felsőbbrendűségi és kisebbségi érzés**. Mindkettőre az a keresztény válasz, hogy mivel a létező Isten előtt állunk, egyedül az Ő véleménye, értékítélete számít – nem pedig másoké, akikkel egyébként egyenlők vagyunk. Nem kell hozzájuk mérnünk magunkat, s nem várható el, hogy korlátlanok és végtelenek vagy másoknál jobbak legyünk (187–91. o.).

7. A **„pozitív lelki higiénia”** illetően fontos szem előtt tartanunk, hogy nem magunkat akarjuk a középpontba helyezni, hanem Istent. Így az Ő kegyelméből szerinte gondolkodva „eljuthatunk a gondolkodás teljességére. Nem kell többé bűjőcskát játszani azon tényekkel, amelyekkel nem merünk szembenézni.” Személyiségünk teljességének megvalósítására nem alkalmas a bor, a szórakozás (pl. sport), az anyagiak, a zene vagy a művészet, a nemiség (mely nyugalmat adhat és lehet gyönyörű, de a végső nyugalom keresett forrásaként rombolóvá válik), az evés, az intellektuális tevékenység, sőt a bibliai tanítás és a teológia sem, mely ma sokaknál felsőbbrendű játéknak, izgalmas szellemi sportnak számít – s méreggá lesz, ha öncélúvá válik. „Ha a hívó ember hamis teljességre törekszik, akkor a mennyországban veszít valamit, mert Isten a keresztényeket is megítéli vagy megjutalmazza.” „Ha az ember Isten Igéje szerint él, azzal *arányosan* lesz elegendő lelki alapja a gyakorlatban. Annaira, amennyire a Biblia tanítása és parancsai szerint él.” Ezért egy kis falu hűségesebb lelkipásztora foglalkozik a helyes alapon a pszichológiai kérdésekkel akkor is, ha azt se tudja, mi a pszichológia (amennyiben a Biblia szerint teszi, amit tesz). „Inkább legyen megfelelő alapunk és keretünk, hogy apró részletek nélkül megértsük az embert és célját, semmint hogy apró részleteink legyenek egy légüres térben.” Isten „nem használ minket fegyverként, hogy közben ne vigyázza ránk. Az Ő kezében nemcsak hasznosak leszünk a harcban, hanem a minket érő csapások is közelebb visznek majd Hozzá”. Ha közösségben akarunk lenni Vele, akaratainkkal és tudásunkkal is meg kell hajolnunk Előtte (192–8. o.).

8. **Az emberi kapcsolatok lényegi gyógyulásához** nem szabad gépiesen vagy túl hivatalosan viszonyulnunk sem Istenhez, sem másokhoz. „Aki kereszténnyé lett, annak elsősorban személyesen kell

megélnie a kapcsolatát Istennel.” Teremtényeiként, de teljes szívünkkel, lelkünkkel, elménkkel kell szeretnünk Őt. „Az imádságot is személyes beszélgetésnek kell tekintenünk”, nem csupán gépies kegyességi gyakorlatnak. A Genézis (1Móz) szerint minden ember testvérünk Ádám-tól-Évától (vö. ApCsel 17,26). Hívők és nem hívők között fontos különbség van, de Isten az utóbbiaknak is adta az emberre vonatkozó rendelkezéseit, például a házasság intézményét. A „szerezd felebarátodat, mint magadat” parancsa mindenkire vonatkozik, ld. az irgalmas samaritánus példázatát (Lk 10,27-37). Az ember önmaga számára nem elégséges, és egyetlen emberi kapcsolatban sem találhatja meg a teljességet, csakis az Úrban. Ha ezt elismerjük, nem fogunk másoktól túl sokat várni, amit emberként nem adhatnak meg – viszont élvezhetjük a kapcsolataink szépségét, anélkül hogy tökéletességet várnánk tőlük. A kudarcok miatt sem kell elvetnünk kapcsolatainkat, hanem Krisztus elvégzett műve alapján helyreállíthatjuk őket. Isten kegyelméből az Ő létezését, személyességét kell igyekeznünk kiábrázolni a kapcsolatainkban (200–204. o.).

9. „Valahányszor meglátunk valakiben valami jót, az segíthet önmagunk megalázásában, és megkönnyíti azt, hogy »helyes teremtények közti« viszonyt alakítsunk ki vele. Amikor azonban valami rosszat látunk a másikban, fennáll annak a veszélye, hogy felmagasztaljuk magunkat, és ily módon meglazul az Istennel való szoros közösségünk.” Nem szabad tehát fölületesen lekezelnünk a másikat akkor sem, ha nekünk van igazunk vele szemben (205–6. o.). **A bűnbeesés révén megromlott világunkban hogyan lesz rend a kapcsolatainkban?** Struktúra nélkül sehogy. A családban az Isten által kijelölt vezető a férfi, de ez nem szolgáskodást jelent; ezt a struktúrát a szeretetnek kell ellensúlyoznia. Ha a nő megpróbálja szétzúzni e struktúrát, azzal magának is árt. „Minden egyéb ebből fakad – elveszíti saját gyermekei engedelmességét, és körülötte bomlásnak indul az egész társadalom” (Schaeffer: *Genesis in Space and Time* [Genézis térben és időben], 5. fejezet vége felé).

10. A **házastársi, szülő-gyermek és főnök-beosztott viszonyban** nemcsak az Ef 5,18–6,9 szerinti alá- és fölrendeltség fontos, hanem a kölcsönös szeretet és tisztelet is. „Ha az emberi házasság valóban Krisztus és az egyház közösségét, illetve Krisztus mint vőlegény és az egyház mint menyasszony jelenlegi viszonyát ábrázolja ki, akkor férfi és nő szeretetéből és szerelméből nem hiányozhat az öröm kifejezés, az éneklés.” „Ha valaki *mindent* egy férfi-nő kapcsolattól vagy egy barátságtól vár, azzal épp azt teszi tönkre, amire vágyik, és azt, akit szeret. Kiszívjaa a kapcsolat »éltető erejét«, úgyhogy mind a társ, mind pedig a kapcsolat tönkremegy.” „Mind az [érzéki szerelem], mind a [romantikus szerelem] helytelen a házasságon kívül... Amikor pedig ezek valakinek a »mindenév« válnak, akár a házasság körén belül is, akkor a viszony elsorvad, és a felek vagy kiábrándulnak egymásból, netalán új kapcsolat után néznek. Viszont ha a házaspár mint két önálló személyiség állnak együtt..., akkor nemileg és érzelmileg is kielégülést találnak mindabban, amik: gondolkodó, cselekvő és érző lények.” „Ha nincs szeretetközösség egy házasságban, akkor hogyan lépjen tovább a házaspár a szülő-gyermek kapcsolat felé? Ennek ugyanis az alapvetően meggyógyult férj-feleség kapcsolatból kell kinőnie.” „Ha a férj és a feleség keresztény, akkor ők testvérek is Krisztusban”. A kiskorú gyermekeink is velük egyenértékű teremtények, sőt Krisztus áldozatát elfogadva a testvéreinkké is válnak Krisztusban (persze sem ők nem tökéletesek, sem a szülei). „Hol van az a keresztény, aki egy ilyen környezetben hiteltelennel akar összeházasodni?” (206–7., 213–6. o.). A feleség férje iránti teljes körű engedelmisségét (Ef 5,24; de vö. 23d v.: „...és Ő a test üdvözítője is”) jelentősen árnyalja a bűn nyilvánvaló kivétele (ApCsel 5,29) és bibliai meghatározása (pl. „*minden, ami nem hitből származik, az bűn*” [Róm 14,23] és „*Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: bűne az annak*” [Jak 4,17]; vö. 1Pt 3,6: „*Az ő [Sára] leányai lesztek, ha jót tesztek, és ha nem félték semmiféle fenyegetéstől*”).

11. **Ha megromlottak az emberi kapcsolataink** akár a gyülekezetben, akár a családban, akár csak úgy általában, az szinte mindig azt jelenti, hogy korábban valamit rosszul tettünk... [Amennyiben lehetséges,] vissza kell mennünk oda, ahol bünt követtünk el – oda, ahol kisiklottunk, ha mindez húsz évvel ezelőtt történt is.” Büszkeségünket levette bocsánatot kell kérnünk attól, akit megsértettünk, akivel „rosszabbul bántunk, mint ahogy egy emberrel szabad lett volna”, megvallva bűnünket – akár hívó a sértett, akár nem. Krisztust egy dombon feszítették meg, egy forgalmas út mellett, tehát Ő nyíltan vállalta értünk a mérhetetlen gyalázatot. Mi se legyünk hát túl szégyenlősek a bűneink megvallásakor, hanem fogadjuk el az ezzel járó (akár nyilvános) szégyent és fájdalmat – nem csupán elméleti

fejtegetésekben foglalkozva a dolgokkal, hanem őszinte bűnvallásban. Így lehet a lelkünk és a kapcsolataink gyógyulása is valóságos, gyakorlati dolog (211–2. o.).

III. Lényegi gyógyulás az egyházban/gyülekezetben (13. fejezet)

1. A könyv utolsó fejezetének témája a gyülekezet/egyház (az angol „church” szó mindkettőt jelenti, akárcsak a görög *ekklészia*). „A valódi egység alapvetően nem szervezeti egység; nem az egyes részeknek kell a többivel egységben lenni. Valódi egység akkor jön létre, ha minden rész a Fej irányítása alatt áll, és ezért működik együtt... Ez nemcsak az Úr Jézus Krisztus egyházának egészére igaz, hanem a keresztény kisközösségekre is... Ha pillanatról pillanatra a természetfölöttiben élünk, annak egyéni következményei lesznek, és egyéni megnyilvánulása lesz. Ugyanígy, ha a közösség mint [testület] a természetfölötti tudatában él, annak lesznek közösségi következményei, és meg fog látszani a közösségen is... Van valami különös elhívás, valami különös egység az együtt dolgozó keresztényekben, ami nem szervezés eredménye, és nem valami elvont összetartozás következménye. Ez ebben az életben sohasem lesz tökéletes... Krisztus elvégzett műve alapján azonban a keresztények közötti kapcsolatnak alapvetően helyre kell állnia.”

2. Alkalmaznunk kell **az egyház tisztaságának elvét**, ami többféleképpen is történhet. Sok keresztény hangoztatja, hogy hívők ne házasodjanak össze nem hívőkkel, „mégis eltűr egy olyan egyházat, amelyben sokan, még a kiváló tisztségviselők is nyíltan elutasítják a Biblia Istenét. Aki ilyen feltételekkel szeretne magának Istennek tetsző szeretetet és közösséget, az ahhoz hasonlít, mintha másnak a házastársával szeretne Istennek tetsző nemi közösségben élni” (221–2. o.). Paráznságban (házasságon kívüli nemi kapcsolatban) élőknek nincs helyük sem a gyülekezetben (együtt se ehettünk velük [ha ez az úrvacsorára nem vonatkozik, akkor semmire!]), sem Isten országában (1Kor 5,11; 6,9-10). „Hiszen jól tudjátok, hogy egyetlen paráznának, tisztátalannak vagy nyereszkedőnek, azaz bálványimádónak sincs öröksége a Krisztus és az Isten országában. Senki meg ne tévesszen titeket üres beszédével, hiszen éppen ezért sújítja Isten haragja az engedetlenség fiait. Ne vegyetek tehát részt ezekben” (Ef 5,5-7). Ezt (is) érdemes a teljes evangélium fényében látni, melyet a szövetség hírség, házasság és szexualitás szempontjából talán Jonathan Grant fejt ki a legjobban *Divine Sex* (Isteni szex) c. könyvében, általánosságban pedig Timothy Keller (*Gyülekezet a központban* [Harmat–Kálvin–Luther, 2019], 1. rész).

3. Luthernek tulajdonítják a következő szavakat: „Ha a legharsányabb hangon és a legvilágosabban kifejtve vallom Isten igazságának minden részét, kivéve éppen azt az apró pontot, amelyet a világ és az ördög az adott pillanatban támad, akkor nem teszek vallást Krisztusról, bármilyen bátram vallom is Krisztust. Ahol a harc dúl, ott nyer igazolást a katona hűsége, s ha ő ettől eltekintve a teljes fronton állhatatos, de ezen a ponton meghátrál, az merő megfutamodás és gyalázat” (idézi Schaeffer: *A nagy evangéliumi katasztrófa*, 2. fejelet, „Az új neoortodoxia”).

4. „Hívó keresztényekként el kell utasítanunk azt a jelenkori törekvést, amely elmosza a [szabadulást nyert emberek] és az [elvesztett emberek] közötti különbséget.” Az igazságot kell tanítanunk és a gyakorlatban alkalmaznunk. A hitet csak hiteles életpélda által lehet tanítani, elvont tételekben nem. Ha saját példánk nem a hitre tanít, akkor csak rombol. Mindez nem megy automatikusan; Isten nem gépként bánik velünk. „Minden, ami hittelenséget [keresztények közti hitetlenséget] sugároz, az vagy hiba, vagy a közösség bűne.” Három általános ígéret, melyet a gyülekezet a Szentlélekkel kapcsolatban kapott: (1) amikor Ő eljön, erőt kapunk (többek közt ahhoz, hogy Krisztus tanúi legyünk; ApCsel 1,8); (2) a Szentlélek gyümölcsöt terem bennünk (Gal 5,22-25); (3) Krisztus velünk lesz (Jn 14,16-18; 224–7. o.).

5. Természetesen **a gyülekezetben is rendnek kell lennie**. „A rend megköveteli a tisztségeket, de... a kapcsolatoknak személyeseknek is kell lenniük. A [gyülekezetben] a presbiterek a tisztségviselők. Amint azt az [igehirdető presbiterek], [vezető presbiterek] és [szolgálók] kifejezések is érzékeltetik, itt szó sincs uralkodásról – annál inkább a személyes kapcsolatról” (208. o.). „Célszerű a szervezésben is az egyszerűsége törekedni”, nehogy az akadályozza a gyülekezet Krisztussal való kapcsolatát. Az egyház egészének is és a tisztségviselőknek tudatosan aszerint kell élniük, hogy mindnyájan egyenlők” mint istenképű bűnösök. „Amennyiben hiszünk a hívők egyetemes papságában, a Krisztusban testvérek természetfölötti módon helyreállított kapcsolatában és a keresztényekben lakozó Szentlélekben, akkor a

keresztény szervezet és a vezetés nem állnak ellentétben az igaz lelkiséggel.” „Az Újszövetség igen egyértelműen adja elénk, hogy a keresztények helyi gyülekezetekben és közösségekben találkozzanak.” Az emberi mivoltát elvesztett újkori ember fő kérdése az, hogy miként szerezze vissza azt. „Itt van tehát valami, amire az újkori ember tekinthet: igazi emberek hatnak egymásra egy olyan csoportban, amely elég kicsi ahhoz, hogy ez a gyakorlatban megvalósulhasson... De mi mást jelentsen a hívők közössége? ...Azt, hogy **addig egyeztetünk egymással mindent, aminek valódi értéke van, amíg az a csoportnak és a tagjainak is értékévé válik**. Csak így lehet ténylegesen kimozdítani az egyházat abból a felső-középosztály-szerű jellegéből, amely minden országban nyugtalanítja a hívő embereket.” „Ha a helyi szinten nincs valósága a dolgoknak, azzal azt tagadjuk meg, amiről azt állítjuk, hogy hiszünk benne. Sőt, a legfontosabbat tagadjuk: azt, hogy Isten személyes... A helyi gyülekezetben [csodálatosan kiterjed] a szeretet és a [kommunikáció] sokfélesége, [nem csupán a kölcsönös helyzet] (mint például a házastársi kapcsolat).” A gyülekezetnek „tudatosan, a természetfölötti módon helyreállított kapcsolatokra alapozva, illetve azok nyilvános megélésére, és nem csupán a tehetségre vagy képességre alapozva kell dolgoznia. Ha ezeket egy közösség elfelejti vagy minimálisra csökkenti a kapcsolatok terén, akkor megszomoríthatja a Lelket éppúgy, ahogy az egyén” (230–5. o.).

6. „**Milyen gyönyörű a kereszténység!** Gyönyörű, először is értelmünket megragadó válaszainak szíporkázó minőségéért, másodsor pedig emberi, személyes válaszainak ragyogó minőségéért... Ám ezek... nem adódnak maguktól a kereszténnyé válás után... Csak ott találhatók meg, ahol hitünk igazságait komolyan vesszük... Való igaz, hogy szükség van az igaz hit tantételeire – de legalább ekkora szükség van ezeknek a tantételeknek a *gyakorlására* is, például az emberi kapcsolatokban... Isten jókedvű kereszténységet szeretne. Legyen hát a keresztények közötti kapcsolatokban valóságos és mindenestül személyes a szeretetközösség, egyénileg és közösségileg is!” (216–7. o.)

Tartalom

Előszó (Charles Colson).....	5
Bevezetés (Jerram Barrs).....	9
I. rész: Jelenlegi szabadság a bűn kötelekeitől	
1. A Törvény és a szeretet törvénye.....	27
2. A halál központi szerepe.....	45
3. A halálon át a feltámadásig.....	61
4. A Lélek erejében.....	81
5. A természetfeletti világegyetem.....	99
6. Üdvösség: múlt, jövő, jelen.....	111
7. A gyümölcsstermő menyasszony.....	123
II. rész: Jelenlegi szabadság a bűn kötelekeinek következményeitől	
8. Szabadulás a lelkiismeret vádjától.....	135
9. Szabadulás a gondolatok fogságából.....	151
10. A lélektani problémák lényegi gyógyulása.....	169
11. A teljes ember lényegi gyógyulása.....	183
12. Az emberi kapcsolatok lényegi gyógyulása.....	199
13. Lényegi gyógyulás az egyházban/gyülekezetben.....	219

Hargitai Róbert, 2020.12.

Változtatás nélkül szabadon másolható